

A JELENÉSEK 2-3. EGYHÁZKÉPE

A Jelenések könyve 2-3. része – a hét gyülekezetnek küldött hét levélről szóló szakasz – a könyv önálló tartalmi egysége. János a bevezetésben (1,4) üdvözlí a hét gyülekezetet, majd az első látomásban (1,9-20) leírja, hogy hogyan kapta a megdicsőült Krisztustól a megbízást a hét üzenet továbbadására a Kis-Ázsiában lévő efézusi, szmirnai, pergamoni, thiairai, szárdiszi, filadelfiai és laodiceai gyülekezetnek.

A magyarázók a hét gyülekezet helyzetét, életük kortörténeti hátterét és problémáit külön-külön értelmezik. Én azt igyekszem megvizsgálni, hogy a hét gyülekezetnek küldött üzenetekből összeállítható-e egy valamennyire egységes vagy átfogó egyházkép a Jelenések könyve keletkezésének idejéből. Ez az idő az első század – illetve az újszövetségi kor – vége, kb. Kr.u. 90-95¹.

A Jelenések könyve irodalmi műfaját tekintve a *keresztyén apokaliptika* alkotása. A kor, és különösen az akkori zsidóság hasonló műfajú írásaitól jelentős mértékben megkülönbözteti sajátosan újszövetségi világ- és történelemszemlélete, amelynek központjában az üdvtörténet eseményei, illetve maga a Krisztus-esemény áll. Ezzel összefüggésben állapítják meg többen, hogy a keresztyén apokaliptikának, és így a Jelenések könyvének hangsúlyozottan prófétai – az ószövetségi prófétai iratokra emlékeztető – jellege van². Maga a könyv is utal erre³. Ez a prófétai jelleg a könyvön belül különös erővel jelentkezik a 2-3. fejezetben⁴.

A bibliai prófétai szolgálat egyik karakterisztikus vonása, hogy a jelenben és a jelenhez szól, még akkor is, ha üzenete jövőbeli eseményekhez kapcsolódik. Ez a Jelenések könyvére is igaz. Varga Zsigmond szavaival: ez a könyv „önmaga korának könyve”⁵. Amit közöl, abban valamiképpen visszatükröződik a saját kora, a jelen valósága. Mindez fokozottan érvényes az általunk vizsgált 2-3. részre, a gyülekezeteknek küldött levelekre, melyeknek tartalma „rendkívül tanulságos bepillantást enged a kor egyházának és gyülekezeteinek életébe”⁶.

Ez annak ellenére is igaz, hogy a hét gyülekezet nem területi elosztás vagy típus szerint lett kiválasztva, ahogyan azt ma egy egyházi felmérésben tennénk. Kis-Ázsia egymáshoz viszonylag közel eső, egy forgalmas római út által összekötött hét váro-

¹ Dr. Varga Zsigmond: *Jelenések könyve* I. kötet (1-10. rész), DRTA, Debrecen, 1986. 15.

² Ld.: E. Sch. Fiorenza: *The Book of Revelation, Justice and Judgment*, Fortress Press, Philadelphia, 1985., 133-156.; Ld. még: Varga Zs.: i.m. 8-9.

³ Ld.: Jel 1,3; 22,18k.

⁴ Ld.: D., E. Aune: *Prophecy in Early Christianity and the Ancient Mediterranean World*, Grand Rapids, 1983., 274kk. A szerző szerint a hét gyülekezetnek küldött üzenet „prófétai orákulum”.

⁵ Varga Zs.: i.m. 9.

⁶ Varga Zs.: i.m. 42.

sának gyülekezetéről van szó⁷. A feltámadott Jézus Krisztus üzenetei a konkrét voltokban, itt és most érvényükben egyetemesek, mindenütt érvényesek. Ezért lehet keresnünk átfogó egyházképet a Jelenések 2-3-ban.

Mielőtt e kép vonásait felvázoljuk, a megszólításról is érdemes néhány szót ejteni. Mindenütt a feltámadott Jézus Krisztus az üzenetküldő, és mindenütt az *Εκκλησια*-t szólítja meg. Szó szerint a gyülekezet angyala a címzett, de ez a személyes megszólítás a gyülekezet egészének szól. „Az apokaliptika azonosítja az ún. védő angyalokat a védett emberekkel vagy közösségekkel”⁸, s itt erre, nem pedig arra kell gondolnunk, hogy a gyülekezet elöljárójáról van szó.

Εκκλησια – egyház vagy gyülekezet? Az újszövetségi görög nem tesz különbséget a kettő között. A szó „Krisztus egész földi egyházát éppen úgy jelöli, mint egy-egy helyi gyülekezetét. Mert az egyház csak a helyi, konkrét gyülekezetben valóság; a helyi gyülekezet viszont a maga helyén mindig maga a Krisztus egyháza, mert ezzel való szerves életösszefüggése nélkül egyszerűen nem lehet meg”⁹. Maga a megszólítás tehát a konkrét gyülekezetet, és ezáltal az egyetemes egyházat célozza meg. Az üzenetküldő és a címzett közötti ilyen személyes kapcsolat a prófétai igehirdetésből ismeretes.

Mindezek mellett a gyülekezetek száma, a hetes szám is a teljességre, az egyház egyetemességére utal, ezért az üzeneteket nem személyes levélként, hanem Krisztusnak az egész keresztyén közösségre vonatkozó kijelentéseiként kell értelmeznünk¹⁰.

Milyen jellemző vonásokkal bír tehát a Jelenések könyve korának egyháza, a feltámadott Krisztus üzenetei tükrében?

1./ *Az egyház Krisztus uralma alatt.* Már a bevezető látomásban megmutatkozik Jézus Krisztus dicsősége és hatalma. A hatalmas hang, a palást, az arany, a fehér szín és a tűzláng (1,13kk) képei erőteljesen fejezik ki ezt. Ez a dicsőség nem félelmetes vagy elrettentő, inkább megrendítően felemelő, és a szó legtisztább értelmében szép.

A dicsőség Krisztusa maga mondja, hogy „hatalmat kapott” az Atyától a népek felett (2,28), és győzelme révén az Atyával együtt ül a trónuson (3,21). A gyülekezeteket megszólító Úr mindig más és más képeket használva „mutatkozik be”, de ezek a bemutatkozások mind Krisztus mindenhatóságának, mindenütt jelenvaló, mindentudó és a gyülekezetek életét uraló, átfogó lényének bizonyítékai¹¹. Ugyanezt támasztja alá az üzenetek kezdetén a királyi bejelentés: *οὐδα σου τα εργα, τῶν δὲ ἔργων σου ἀπὸ τῶν ἁγίων*.

A gyülekezetnek tudnia kell, hogy az őt megszólító Úr hatalma és rendelkezése alatt áll. Ő van a kezdeményező helyzetében. Ő jár a gyertyatartók között (2,1), tehát őrködik, figyel, jelen van a gyülekezetek életében.

Krisztusnak ez a hatalma nemcsak megjelenésében, hanem üzeneteinek tényében és tartalmában is benne van: abban, hogy ő jelent ki, ő dicsér és ő ítél.

⁷ A. Y. Collins: *Jelenések könyve*, in: Jeromos Bibliakommentár II, Az Újszövetség könyveinek magyarázata, Szt. Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest, 2003., 638.

⁸ Dr. Kocsis Elemér: *János Jelenéseinek magyarázata*, in: Jubileumi Kommentár, A Szentírás magyarázata III. kötet, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995. 435.

⁹ Varga Zs.: i.m. 26.

¹⁰ Fiorenza: i.m. 52.

¹¹ Kocsis E.: i.m. 435.

Ő tehát a kijelentő, az üzenetek és parancsok proklamálója. Ez nem párbeszéd az Úr és a gyülekezet között. A krisztusi üzenetek egyházképe itt nem partneri viszonyt rögzít, hanem alá- és fölérendeltséget. Az Úr szól a szolgálóhoz, a hatalmas az alávetetthez. A kijelentésnek erre a szent egyoldalúságára már egy-egy üzenet kezdetén is utal: az Úr szól, *akinél a kétélű éles kard van*¹² (2,12), aki *az Amen, a bű és igaz tanú* (3,14); mindkét megfogalmazás egyértelműen az ige szólásának a kizárólagos hatalmát jelzi, és a hirdetett üzenet megfellebbezhetetlen voltát bizonyítja.

Ezt a hatalmat, ezt a kijelentés-monopóliumot egyetlen egy erő ellensúlyozza: a feltámadott Úr szeretete a gyülekezetek iránt. Szeretetének nyilvánvaló bizonyítéka, hogy az Úr dicsőretet mond egy kivétellel (3,14kk) minden gyülekezetnek. Krisztus valóban a gyertyatartók között jár, mert látja, észreveszi a távolról nehezen látható jót is a gyülekezetek hétköznapjaiban. Észreveszi, és dicsőítő módon megjegyzi az álapostolok elutasítását (2,2), a gyülekezet lelki teherbíró képességét (2,3) és lelki gazdagságát (2,9), a hit és tisztaság megtartását (2,13.19; 3,4) és az igehez való helyes viszonyt (3,10).

Meg kell tanulnunk az egyházban a jót, a dicsőretre méltót értékelni, mert látjuk, hogy a dicsőséges Krisztusa nem megy el szó nélkül ezek mellett.

Az Úr ítéletet is mond, s ez is szeretetének jele, mert időben int. *De az a panaszzom ellened* (2,4) – hangzik a jellegzetes krisztusi ellenvetés két kivétellel (2,8-11; 3,7-13) a gyülekezeteknek. Az Úr konkrétan mutat rá a bajra: az első szeretet elhagyására (2,4), a tévelygésekre (2,14; 2,20), a látszat-életre és az önelégültségre, a langyosságra (3,1; 3,15-16). A bűnök felismerésének, illetve az intés elfogadásának a tétje igen nagy. A gyülekezetnek tudnia kell: az Úrnak van hatalma arra is, hogy kimozdítsa a gyertyatartót a helyéből (2,5), tehát megszüntesse a gyülekezet létfeltételeit.

A megintés és a megfenyítés viszont nem önmagáért való, hanem annak a bensőséges kapcsolatnak a természetes velejárója, amely az Úr és a gyülekezetek között fennáll (3,19). Ennek következménye az is, hogy a krisztusi üzenet a „megmentő emlékezés”-re¹³ és a menekvés útjára, a megtérésre újra és újra felhívja a figyelmet.

Isten vándorló népe életében mindig fontos kérdés a visszatérés vagy a továbbmenetel dilemmája. Nincs előre elkészített „recept”, az Úr konkrét igéje adhat egyedül támpontot. „Lehet úgy is az egyház életében, hogy egy elhagyott régi út bizonyul Isten és Krisztus mértéke szerint helyesnek, és olyankor ehhez kell az egyháznak hűségesen visszatérnie”¹⁴ – ez a helyzet az efézusi gyülekezet esetében, amelynek ezt mondja az Úr: *tedd az előbbiehez hasonló cselekedeteidet* (2,5). Más esetben – mint ahogy a thiatirai gyülekezetnél látjuk – a krisztusi ige hitelesíti a megtett út irányának a helyességét, és továbbhaladásra buzdít: *az utóbbi cselekedeteid többet érnek az elsőknél* (2,19).

A Jelenések könyve 2-3. része egyházképeének első és igen fontos vonása, hogy az egyház a dicsőséges és hatalmas Krisztus dominanciája alatt él. Ez egyszerre kiváltság és felelősség. Urától függ léte és nemléte, neki ad számot arról, amit tett vagy nem tett.

¹² Ld: Jel 1,16: *szájából kétélű éles kard jött ki...* Vö.: Zsid 4,12: *Mert Isten igéje élő és bató, élesebb minden kétélű kardnál...*

¹³ Dr. Hegedűs Loránt: *Apokalipszis most és mindörökké, Kálvin téri igehirdetések*, Püski Kiadó, Budapest, 2005. 41.

¹⁴ Varga Zs.: i.m. 44.

2./ *Az aktív egyház képe.* Az első keresztyén gyülekezetek életének és szolgálatának gazdagságába az apostoli levelek egy-egy pontján – különösen a kegyelmi ajándékok felsorolásakor¹⁵ – nyerünk betekintést. A Jelenések könyve 2-3. része gyülekezetekről is ezt feltételezhetjük a krisztusi üzenetek alapján. A visszatérő királyi bejelentés: *tudok cselekedeteidről*, a gyülekezet és tagjai aktivitásáról árulkodik. A többes számú forma (*τα εργα*) átfogó értelmű, és „a gyülekezet egész életfolytatását”¹⁶ jelenti. Több helyen az aktivitás formáit is említi az üzenet: fáradozás (2,2), állhatatosság (2,2; 2,19). Különösen szép felsorolás található a thiatirai gyülekezethez küldött üzenetben: *tudok cselekedeteidről, szeretetedről és hitedről, szolgálatodról és állhatatosságodról...* (2,19). Ezt a gyülekezetet méltán nevezi az egyik igemagyarázó „a cselekvő gyülekezetnek”¹⁷.

Az elmarasztalásban ott találjuk a cselekvés elmaradását vagy hiányát: az efézusi gyülekezetnél az első szeretet elhagyását (2,4), a laodiceai gyülekezetnél pedig egyáltalán a szolgálat, a fáradozás hiányát (3,14-22) kifogásolja az üzenet.

A két fejezetben nem kapunk közelképet a gyülekezetek életéről. A szeretet és a diakónia említése (2,19) jelzés arra nézve, hogy a másokhoz való odafordulás szolgálatát aktívan végezték. Az istentisztelet tartására¹⁸, illetve az igehirdetés végzésére viszont nem, vagy csak nyomokban találunk utalást. Ilyen pl. az igehirdetés tisztaságáért folytatott küzdelem (2,2b), vagy ahogyan a 3,10-ben olvashatjuk: *megtartottad állhatatosságra intő beszédemet*, amelyből arra következtethetünk, hogy szólt az ige a gyülekezetben. Hogy kevés közvetlen jelzést találunk a gyülekezeti életről, annak fő oka az üzenetek prófétai jellege lehet. A prófétai megnyilatkozás nem körképet, beszámolót akar adni, hanem egy konkrét helyzetben, sajátos kérdésekre nézve fogalmaz meg tanítást és útmutatást.

A kor sajátosságaira lehet következtetni a gyülekezetek tevékenysége jellegéből: a tév tanítások és a kezdődő üldöztetések szorongatásában élt Krisztus egyháza. Itt az *ecclesia militans* valósága rajzolódik ki a szemünk előtt. Az egyház harcot vív ezen a világon. Ezért fontos a gyülekezetek által gyakorolt kritika az álapostolokkal (2,2), judaista vagy pogány tév tanítókkal és a tévelygésekkel¹⁹ szemben. A gyülekezet itt a lelkek megkülönböztetésének (megítélésének) kegyelmi ajándékával él (Róm 12,10). Ennek a szolgálatnak a mai egyházban is jelentőségének megfelelő hangsúlyt kellene kapnia!

A külső szorongatások kontextusában érthető az is, hogy az Úrhoz, a hithez való ragaszkodás (2,13; 3,8), a tisztaság megőrzése (3,4), a hűség, a megmaradás és a már idézett állhatatosság annyira hangsúlyos az üzenetekben. Erről a helyzetről az alábbiakban szólnunk.

Összegezve: Krisztus egyháza a külső körülményektől függetlenül szent aktivitásban, küldetése teljesítésében éli mindennapjait. Soha nincs tétlenségre kárhozható. A szolgálatra, fáradozásokra szüntelenül Urától kap indíttatásokat, s neki tarto-

¹⁵ Ld.: Róm 12,1-8; 1Kor 12,1-11

¹⁶ Varga Zs.: i.m. 43.

¹⁷ Ld.: Hegedűs L.: i.m. 64-83.

¹⁸ A Jel 1,3-ban látunk istentiszteleti háttérre utaló jeleket: *boldog, aki felolvassa, és boldogok, akik hallgatják ezeket a prófétai igéket...*

¹⁹ Pl.: *zsidóknak mondják magukat, pedig nem azok* (2,9), nikolaiták (2,6; 2,15), Bálám tanítása (2,14)

zik számadással az elvégzett munkájáért. A szolgálatvégzés egyszerre közös és egyéni felelősség a gyülekezet és tagjai számára.

3./ *Egyház a szorongattatásban.* A gyülekezetek nem „tisztá helyzetben”, nem optimális körülmények között élnek. Az első század utolsó évtizedében Kis-Ázsiában már ismeretes volt az üldöztetés fogalma, és fenyegetően közeledett a keresztyénüldözés újabb, az addigiaknál súlyosabb hulláma, mondja Fiorenza, de később azt is hozzáteszi, hogy nem pusztán emberi szorongattatásról van szó, hanem arról, hogy a gyülekezetek az Isten országa és a Sátán országa közti végső küzdelem fókuszpontjában állnak²⁰. Ebben a helyzetben érkeznek a gyülekezetekhez a dicsőséges Krisztus üzenetei.

A feltámadott Úr tud a szmirmai gyülekezet nyomorúságáról és szegénységéről, arról a sátáni támadásról, amely káromlás, gyalázkodás és rágalmozás formáját ölti, és le akarja járni a közösséget, illetve annak Urát. Ez a szenvedés folytatódik – ha átmeneti ideig is –, némelyek még börtönbe is kerülnek a gyülekezetből (2,9-10).

A pergamoni gyülekezet megpróbáltatása az, hogy lakóhelye a „Sátán trónusánál” van. A gyülekezet ellenségei már odáig mentek, hogy egy Antipász nevű keresztyént meg is ölték (2,13). Varga Zs. ezzel kapcsolatban ezt írja: „nem tudunk arról, hogy Kisázsiaiban ebben az időben rendszeres vagy általános keresztyénüldözés lett volna: ez még ezután következik majd.”²¹ Ugyanakkor azt is megjegyzi, hogy egyedi esetekben, mint Antipász esete, már jelen volt a keresztyének üldözése, mint tömegbosszú vagy „önkéntes igazságszolgáltatás”²², példa statuálás a keresztyénellenes többség részéről. Mindenesetre, ahogyan az induló keresztyénség első mártírját István személyében megnevezi az ige (ApCsel 7,54kk.), úgy megismerjük a kis-ázsiai gyülekezetek első keresztyén vértanúját Antipász személyében. Őt a feltámadott Úr *bű tanúm*-nak nevezi (2,13)²³.

Több utalás történik arra, hogy a gyülekezetek kísértések között élnek. Ilyen például a bálványáldozati hús evésének a kérdése, amelyről Pál apostolnál is találunk részletes tanítást (1Kor 10,14-33). Pál ezt a kísértést a hit erőpróbájának, a keresztyén felnőttkor és szabadság határkérdésének, az erősek és a gyengék közötti feszültség területének tartja. A Jelenések 2-3 gyülekezeteit is megpróbálta ez a kísértés, a pogány környezet vallási szokásaival és erkölcsi felfogásával való szembeállítás. A prófétai üzenet (2,14; 2,20kk.) egyértelmű szakításra és elfordulásra ad parancsot. A filadelfiai gyülekezethez küldött üzenet a „kísértés órájáról” beszél (3,10), amely próbában az Úr megtartatást ígér igéje megtartóinak.

A szorongattatás nemcsak a külső világ által előidézett próbákat és kísértéseket jelenti, hanem a gyülekezetek és tagjaik saját bűneit is. A prófétai üzenetek visszatérő része az ítélethirdetés és a megtérésre hívás. A gyülekezeteknek a saját bűneikkel kell megvívniuk első harcukat. Isten „a szívek és vesék vizsgálója” (2,23)²⁴, előtte tehát az egész emberi élet, az ember belső, rejtett világa is nyilvánvaló. Megítéli az első szeretet elhagyását (2,4), a tévtanítások elfogadását vagy eltűrését (2,14k., 2,20),

²⁰ Fiorenza: i.m. 23. és 50.

²¹ Varga Zs.: i.m. 50.

²² Uo.

²³ Vö.: 3,14: Krisztus magáról is így beszél (*bű és igaz tanú*)

²⁴ A szív és vese metaforikus kifejezések az ember belső életének jelölésére – vö.: Varga Zs.: i.m. 55.

a névleges keresztyénséget (3,1) és az önelégült restséget (3,14kk.). De azt is látunk kell, hogy minél nagyobb a bűn, minél több a megítélnivaló, annál közelebb van a kegyelem is, mint azt a zörgető Jézus igéjében látjuk (3,20).

A krisztusi üzenetekből megtudjuk, hogy az egyház életében a szenvedések, megpróbáltatások és a kemény ítéletek sohasem céltalanul, és még csak nem is emberi célok miatt adatnak. A hűség próbái ezek (2,10). Krisztus terve valósulhat meg ezek által, *aki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszástól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik* (Tit 2,14).

4./ *Az egyház reménysége.* A prófétai igehirdetés része a kegyelemhirdetés. A Jelenések 2-3-ban ez az üzenetek végén elhangzó ígéretek formájában van jelen. Ahogyan a krisztusi bemutatkozásokban, úgy az ígéretekben is felragyog a feltámadott Krisztus dicsősége és hatalma. Úgy jelenik meg, és úgy ad ígéretet azoknak, akik meghallják a Lélek szavát²⁵, mint győztes Király.

Az ígéretek képi világa rendkívül sokszínű, de bármilyen kontextusból kerülnek elő a képek, mindegyikük eszkatologikus értelmezésű. Vannak ószövetségi ihletésű képek, mint pl. az Isten paradicsoma és az élet fája (2,7), az elrejtett manna (2,17)²⁶ vagy oszlop Isten templomában (3,12), de találunk apokaliptikus (élet koronája – 2,10) és mágikus (fehér kövecské – 2,17) kontextusból származó képeket is.

Mindegyik ígélet arról szól, hogy a győztes ad a győzteseknek mennyei jutalmat, kibeszélhetetlen ajándékot és kiváltságot. Krisztus a saját győzelmében és dicsőségében részesíti az övéit, akik hűségesek voltak. Ő, aki az Atyától hatalmat kapott, bevonja ebbe a hatalomba a győzteseket (2,26-28), és ahogyan ő ül az Atya trónusán, úgy megosztja a saját trónusát a győztesekkel (3,21). Jézus Krisztusnak ez a hatalma és „trónra emelése Isten mellé az egyenrangúságukat kifejező megragadó kép... János írásának idejében a keresztyének alkották Isten országát: elismerték Isten uralmát; az eljövendő új korszakban osztoznak majd Istennek az új teremtés fölötti uralmában”²⁷. Így tehát az üzenetek egy ívet húznak elénk az egyházkép megrajzolásakor. A Krisztus uralma alatt élő egyház Krisztus ígéréte szerint az uralom részese lesz. Az egyház kegyelmes felemeltetésének kijelentése ez. Persze, az egyház nem kollektív általánosságban, hanem tagjaiban, hűséges, a próbákat kiálló és állhatatos tagjaiban részesül ebben a felemeltetésben.

Ugyanezt fogalmazza meg a 1Pt 5,1-ben az apostol, hogy ő nemcsak *Krisztus szenvedésének tanúja*, hanem *eljövendő dicsőségének is részese (ΚΟΙΝΩΝΟΣ)*. „A Krisztussal való szenvedés- és halálközösségből feltámadás- és üdvközösség lesz, földi életközösségünk örök élet-közösséggé válik.”²⁸

A Jelenések könyvének 2-3. része **Krisztus és az egyház közösségének himnusz**a. Ennek első fő hangsúlya az alá- és fölérendeltségről, a nem egyenrangúságról szól. Ez is közösség, amely védelmez, int és megjobbit. S a végső fő hangsúlya en-

²⁵ Mind a hét üzenet tartalmazza a felszólítást: *Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!* – e nyomatékos és ünnepélyes „szózatban” az a prófétai igény fogalmazódik meg, hogy „a gyülekezet teljes fogékonysággal hallgasson erre a szóra” – írja Varga Zs.,: i.m. 45.

²⁶ Vö. Ex 16,4

²⁷ Collins: i.m. 641k.

²⁸ Hegedűs L.: i.m. 104.

nek a himnusznak a felemelés és részessé tétel, a *vele vacsorálok, ő pedig énvelem* (3,20) élő és teljes – mai szóval – interaktív közösségéé.

E hét krisztusi üzenet végkicsengése számomra az, hogy az ecclesia triumphans ígéretének és valóságának sokkal nagyobb hangsúllyal kellene bírnia a mai egyház-kép kialakításában. És itt egyáltalán nem az egyház „triumfálásáról”, dicsőségéről van szó. Krisztus dicsőségének és hatalmának kell jobban érvényre jutnia az egyházi be rendezkedésben, közzgondolkodásban, a szolgálat elvi és gyakorlati vonatkozásaiban.

Ha az egyház Krisztus ígétét komolyabban veszi, ha tagjai bátrabban fordítják arcukat a mennyei cél felé, akkor könnyebb megszabadulni a kicsinyességektől és bizonytalanságoktól. Ha a menny látása és bizonyossága erősödik közöttünk, szabadabbak leszünk evilági szolgálatunk hitelesebb és szakszerűbb – azaz küldetésünkhez hűbb – betöltésére is.

ASBTRACT

THE IDEA OF THE CHURCH IN REVELATIONS 2 AND 3

This study examines the characteristics of the idea of the church as presented in the Book of Revelations, chapters 2 and 3. From the declarations of the glorified Christ it is understood that the church lives under His rule. The churches live active lives and are involved in various forms of the ministry, despite the fact that they must persist in the midst of oppressions and persecutions. The most important service is perseverance and faithfulness to the Lord of the church. The church that is connected with Christ has hope because the Lord shares with her not only His suffering, but His glory as well.

We see an arch being drawn before our eyes: the church submitted under the rule of Christ becomes, in the fellowship of the glorified Lord, the ruling church. This heavenly vision should have more influence on our idea of the church even today.

